

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **F. S.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 7. 2004, č. j. 7 Ca 173/2003 – 22,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen „stěžovatelka“) domáhala zrušení rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 7. 2004, č. j. 7 Ca 173/2003 – 22, jímž bylo zrušeno rozhodnutí stěžovatelky ze dne 9. 6. 2003, č. j. X/B, a věc vrácena stěžovateli k dalšímu řízení. Uvedenému soudu vytýká nesprávné právní posouzení věci, pokud dospěl k závěru, že se stěžovatelka dopustila vadného právního posouzení věci, když podání žalobce ze dne 12. 5. 2003, jímž žádal o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., posoudila jako nově uplatněnou žádost, ačkoliv ji správně měla posoudit jen jako doplnění žalobcovy původní žádosti ze dne 8. 2. 2002. Stěžovatelka navrhovala, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Městského soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce se k podané kasační stížnosti nevyjádřil.

Rozhodnutím ze dne 9. 6. 2003, č. X/B, zamítla stěžovatelka žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. s odůvodněním,

že podle ustanovení § 3 odst. 2 citovaného zákona bylo třeba nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky uplatnit písemnou žádostí u orgánu příslušného k rozhodnutí (ČSSZ) nejpozději dne 31. 12. 2002. Protože žalobce žádost podal až dne 12. 5. 2003, stalo se tak nepochybně po marném uplynutí prekluzivní (propadné) lhůty, takže jejím marným uplynutím právo na požadovanou částku zaniklo; k této skutečnosti byla Česká správa sociálního zabezpečení povinna přihlídnout z úřední povinnosti a nemohla se proto již dále zabývat splněním dalších podmínek nároku, neboť by to bylo nadbytečné, když zaniklé právo nelze přiznat.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, v níž namítal, že rozhodnutím stěžovatelky byl zkrácen na svých právech a navrhoval, aby soud napadené rozhodnutí zrušil. Zdůraznil, že o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. (dále též jen „zákon“) požádal již 8. 2. 2002. Tehdy k žádosti doložil důkazy o svém politickém věznění, které měl k dispozici. Jednalo se o období od 10. 11. 1981 do 10. 5. 1984 a od 23. 2. 1989 do 26. 11. 1989. Pro uznání dalšího nároku z doby politického věznění v době od 17. 3. 1976 do 3. 9. 1976 v té době neměl dostatek důkazů. Jednalo se o vazbu v průběhu trestního řízení. Žalobce měl za to, že doloží-li důkazy o dalším politickém věznění, budou stěžovatelkou jeho nároky sečteny. Tak se ale nestalo a stěžovatelka mu v dubnu 2002 přiznala jednorázovou peněžní částku ve výši 147 000 Kč. Teprve od dubna roku 2003 má žalobce k dispozici důkazní prostředky i o politickém věznění z roku 1976, které dne 12. 5. 2003 stěžovatelce doložil. Vyslovil přesvědčení, že se nejednalo o novou žádost, ale pouze o doložení důkazních prostředků k žádosti původní, podané již v roce 2001. Navrhoval, aby soud zrušil napadené rozhodnutí stěžovatelky a v doplňku žaloby ze dne 9. 10. 2003 pak k výzvě soudu upřesnil, že navrhuje vrácení věci stěžovatelce k dalšímu řízení s tím, že tato je povinna nahradit žalobci náklady řízení do tří dnů od právní moci rozsudku.

V písemném vyjádření k žalobě stěžovatelka uvedla, že žalobce požádal o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona dne 14. 2. 2002 jako politický vězeň. Na základě této žádosti mu stěžovatelka rozhodnutím ze dne 9. 4. 2002 přiznala jednorázovou peněžní částku ve výši 147 000 Kč, a to za dobu věznění od 10. 11. 1981 do 10. 5. 1984 a od 23. 2. 1989 do 26. 11. 1989; rozhodnutí nabylo právní moci dne 20. 5. 2002. Dne 12. 5. 2003 se žalobce dostavil na Pražskou správu sociálního zabezpečení – pracoviště pro Prahu 6, kde uvedl, že s ním byla dne 8. 2. 2002 sepsána žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona a současně předložil rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2002, sp. zn. 4 Tz 95/2002, na jehož základě uplatnil jako politický vězeň další odškodnění. Citovaným rozsudkem byl na základě stížnosti pro porušení zákona, kterou v žalobcův prospěch podal ministr spravedlnosti, zrušen rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 3. 9. 1976, sp. zn. 5 To 235/76, v odsuzující části, a žalobce byl podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěn obžaloby pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin výtržnictví podle § 9 odst. 2 k § 202 odst. 1, 2 trestního zákona. Z odůvodnění rozsudku vyplývá, že žalobci byl zrušeným rozsudkem Krajského soudu v Plzni uložen trest odnětí svobody v trvání 4 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu jednoho roku. Z potvrzení Vězeňské služby bylo zjištěno podle stěžovatelky, že žalobce byl vězněn od 10. 11. 1981 do 10. 5. 1984 a od 23. 2. 1989 do 26. 11. 1989. Podle stěžovatelky z uvedeného vyplývá, že správní řízení o původní žalobcově žádosti ze dne 8. 2. 2005 bylo pravomocně skončeno dne 20. 5. 2005, takže jeho nové podání ze dne 12. 5. 2003 je nutno považovat za novou, opožděně podanou, žádost. Pro úplnost stěžovatelka uvedla, že ani v případě včasného podání žádosti by žalobci nevznikl nárok na přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona, neboť smyslem ustanovení § 30 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. nebylo založení samostatného zrušovacího důvodu, ale stanovení nové povinnosti generálního

prokurátora vyvolat u Nejvyššího soudu řízení o stížnosti pro porušení zákona, a to podle obecných právních předpisů (trestního řádu), tedy prolomení jinak obecně platné zásady oportunity, a pro okruh případů stanovených v § 1 zákona č. 119/1990 Sb., změnit návrhové oprávnění generálního prokurátora v návrhovou povinnost. Stěžovatelka poukazovala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, sp. zn. 2 A 1131/2002 – OL, podle něhož ani případné podání stížnosti pro porušení zákona podle § 30 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci z důvodů uvedených v § 1 uvedeného zákona neznamena, že rozhodnutí o věznění bylo podle tohoto zákona zrušeno, a že je tak splněna podmínka pro vznik nároku podle zákona č. 261/2001 Sb. Stěžovatelka navrhovala, aby soud podanou žalobu zamítl.

Městský soud v Praze shledal žalobu důvodnou. Vyšel přitom především z obsahu správního spisu, z něhož ověřil, že žalobce uplatnil podáním ze dne 8. 2. 2002 (které došlo do podatelny stěžovatelky dne 14. 2. 2002) žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona jako politický vězeň za dobu neoprávněného věznění, která dosud prokázána nebyla s tím, že délka této doby vyplývá z ověřených opisů připojených dokladů, a to rozsudku Okresního soudu v Chomutově ze dne 19. 6. 1996, č. j. 5 T 176/82-1704, usnesení Okresního soudu v Ústí nad Orlicí ze dne 24. 8. 1990, sp. zn. 2 Rt 207/90, sdělení Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 7. 1996, zn. RO 445/96-Dr/K, a sdělení téhož ministerstva ze dne 28. 2. 1992, zn. Ro 2291/90-Ba/Ši. Dále vycházel z rozhodnutí stěžovatelky ze dne 9. 4. 2002, č. X, jímž byla žalobci na základě žádosti ze dne 8. 2. 2002 přiznána jednorázová peněžní částka ve výši 147 000 Kč za dobu politického věznění od 10. 11. 1981 do 10. 5. 1984 a od 23. 2. 1989 do 26. 11. 1989 s odůvodněním, že v tomto rozsahu žalobce věznění prokázal. Dále Městský soud v Praze zjistil, že dne 12. 5. 2003 se dostavil stěžovatel na Pražskou správu sociálního zabezpečení – pracoviště v Praze 6, kde s ním bylo sepsáno podání, v němž poukázal na svou žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona sepsanou dne 8. 2. 2002, k níž přinesl další doklad - rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2003 s tím, že uplatňuje další odškodnění jako politický vězeň. Ve spise je dále založeno napadené rozhodnutí, jímž stěžovatelka žádost zamítla z důvodu opožděného podání.

Městský soud v Praze napadeným rozsudkem zrušil naposledy uvedené rozhodnutí stěžovatelky, když se neztotožnil s jejím názorem o nově uplatněném nároku žalobce na poskytnutí jednorázové peněžní částky a tudíž i závěrem o jeho opožděnosti z hlediska ustanovení § 3 odst. 2 zákona. Citoval uvedené ustanovení, podle něhož je nárok nutno uplatnit písemnou žádostí u orgánu příslušného k vydání rozhodnutí nejpozději do 31. 12. 2002, jinak nárok zaniká, a potvrdil právní názor stěžovatelky, že lhůta zde stanovená je lhůtou prekluzivní, a jejím marným uplynutím nárok zaniká. Dospěl však k závěru, že v projednávané věci žalobce uplatnil žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky jako politický vězeň již podáním ze dne 8. 2. 2002, a jeho následující podání ze dne 12. 5. 2003, jímž dokládal své věznění jako politického vězně rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2003, sp. zn. 4 Tz 95/2002, je pouze doplněním původně včas uplatněného nároku ze dne 8. 2. 2002, a jako takový jej měla stěžovatelka posoudit. Její posouzení, že jde o nově uplatněný nárok podaný opožděně (z důvodu marného uplynutí propadné lhůty) je podle názoru Městského soudu v Praze posouzením vadným – v rozporu s ustanovením § 3 odst. 2 zákona. Je tomu tak proto, že svou žádostí ze dne 8. 2. 2002 uplatnil žalobce nárok pouze v obecné míře, bez jeho bližší specifikace. Na tom nic nemění skutečnost, že k takto podané žádosti připojil pouze listiny, které měl v době podání žádosti k dispozici. Městský soud v Praze zdůraznil, že v době podání žádosti nemohl žalobce ovlivnit dobu rozhodování Nejvyššího soudu o stížnosti pro porušení zákona v jeho prospěch, takový rozsudek proto nemohl k žádosti připojit dříve, než byl tento vyhlášen a dostal

se do jeho dispozice. Jde o rozsudek ze dne 18. 3. 2003, sp. zn. 4 Tz 95/2002, který žalobce bez zbytečného odkladu poté, kdy jej obdržel, dne 12. 5. 2003, předložil stěžovatelce; jednalo se o další podání k již uplatněnému nároku, a jako takové je žalovaná měla posoudit. Pokud stěžovatelka poukazovala na skutečnost, že o žalobcem uplatněném nároku již pravomocně rozhodla a podle původně předložených dokladů mu přiznala jednorázovou peněžní částku ve výši 147 000 Kč, je její argumentace nepřipadná, neboť v době vydání tohoto rozhodnutí (9. 4. 2002) nebyl zmíněný rozsudek Nejvyššího soudu ještě vydán a stěžovatelka k němu tudíž nemohla přihlídnout. Z uvedených důvodů zrušil soud napadené rozhodnutí stěžovatelky pro nezákonnost a současně vyslovil, že se věc vrací k dalšímu řízení podle § 78 odst. 4 s. ř. s. V závazném právním názoru stěžovatelce uložil, aby v dalším řízení posoudila, zda trestnou činnost, jež byla předmětem řízení u Nejvyššího soudu o stížnosti pro porušení zákona, a v jejímž důsledku byl žalobce v rozhodném období vězněn, lze podřadit pod zákon č. 261/2001 Sb., resp. zákon č. 119/1990 Sb., nebo zákon č. 198/1993 Sb., či nikoliv. Uložil jí, aby po takovém posouzení znovu o žalobcově nároku rozhodla, protože soud není oprávněn dovozovat, zda případně výrok napadeného rozhodnutí by mohl obstát z jiných, žalovanou neseznaných a v rozhodnutí neuvedených důvodů.

Jak již bylo v úvodu tohoto rozsudku předesláno, stěžovatelka v podané kasační stížnosti vytýká Městskému soudu v Praze nesprávné právní posouzení věci, pokud tento soud posoudil žadatelovo podání ze dne 12. 5. 2003 jako doplněk původně podané žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky ze dne 8. 2. 2002. Pokud jde o popis skutkových okolností, uvádí totéž, co v písemném vyjádření k žalobě, zejména to, že dne 8. 2. 2002 požádal žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky jako politický vězeň za věznění na základě rozsudku Okresního soudu v Chomutově a Okresního soudu v Ústí nad Orlicí. K žádosti připojil rozsudek Okresního soudu v Chomutově ze dne 19. 6. 1996, sp. zn. 5 T 176/82, jímž byl zproštěn obžaloby pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., usnesení Okresního soudu v Ústí nad Orlicí ze dne 24. 8. 1990, sp. zn. Rt 207/90, kterým byl podle § 9 zákona č. 119/1990 Sb. zrušen rozsudek tohoto soudu ze dne 28. 6. 1989, sp. zn. 1 T 43/89 a trestní stíhání pro trestný čin pobuřování podle § 100 odst. 1 písm. a) odst. 3 tr. zák. bylo zastaveno, potvrzení Vězeňské služby o tom, že účastník řízení byl na základě zmíněného rozsudku Okresního soudu v Chomutově vězněn v době od 10. 11. 1981 do 10. 5. 1984 a rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Orlicí v době od 23. 2. 1989 do 26. 11. 1989. Dále předložil rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti sp. zn. Ro 445/96 a Ro 2291/90, jímž bylo žalobci přiznáno odškodnění za uvedená věznění. O této žádosti žalobce bylo pak rozhodnuto rozhodnutím ze dne 9. 4. 2002, jímž podle § 5 odst. 2 zákona byla mu přiznána jednorázová peněžní částka ve výši 147 000 Kč. Proti tomuto rozhodnutí nepodal žalobce opravný prostředek, a to nabylo právní moci 21. 5. 2002. Právní moc tohoto rozhodnutí brání tomu, aby stěžovatelka na základě dalších podání jakýmkoliv způsobem toto rozhodnutí měnila. Proto všechny další nároky uplatňované žalobcem podle zákona č. 261/2001 Sb., tedy i žádost ze dne 20. 5. 2003, musela být posouzena jako další žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky, a to bez ohledu na to, že v době vydání citovaného rozhodnutí rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2004, sp. zn. 4 Tz 95/2002, nebyl ještě vydán. Jelikož nově podaná žádost byla podána opožděně, stěžovatelka navrhovala zrušení napadeného rozsudku Městského soudu v Praze a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud nejdříve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že je podána včas, je jí napadáno rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, za stěžovatelku jedná její zaměstnanec, který má vysokoškolské právnické

vzdělání, vyžadované podle zvláštních zákonů pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“).

Napadený rozsudek Nejvyšší správní soud přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl k závěru, že není důvodná.

Vzhledem ke skutečnosti, že stěžovatelka v kasační stížnosti vytýká Městskému soudu v Praze nesprávné právní posouzení věci, lze dovodit, že se dovolává kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., ačkoliv výslovný odkaz na toto ustanovení v kasační stížnosti nečiní. Podle tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Takové pochybení však Nejvyšší správní soud v postupu a zejména rozsudku Městského soudu v Praze neshledal.

Pokud jde o popis důkazů rozhodných pro posouzení věci, lze zcela odkázat na rekapitulaci obsahu správního spisu tak, jak je uvedena v odůvodnění napadeného rozsudku, a ostatně též ve stěžovatelkou podané kasační stížnosti; v tomto směru není mezi účastníky sporu. Z takto zjištěných skutečností Městský soud v Praze důsledně vycházel a na rozdíl od stěžovatelky dospěl k závěru, že podání žalobce ze dne 12. 5. 2003, jímž dokládal své další věznění jako politického vězně rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2003, sp. zn. 4 Tz 95/2002, není možno pokládat za nově uplatněný nárok, jenž by bylo možno z důvodu marného uplynutí propadné lhůty stanovené v § 3 odst. 2 zákona jako pozdě podaný zamítnout. Nejvyšší správní soud se s tímto právním posouzením věci Městským soudem v Praze ztotožňuje a zcela proto odkazuje na zákonu odpovídající právní posouzení věci Městským soudem v Praze, k němuž jen pro úplnost dodává:

Žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. byly s žadateli sepisovány na okresních správách sociálního zabezpečení, popřípadě Pražské správě sociálního zabezpečení, na předepsaných formulářích. Kvalita sepisu žádosti byla proto poplatná obsahu zde předepsaných rubrik, které byly žadatelem spolu s příslušným sepisujícím pracovníkem vyplněny. Podle obsahu žádosti žalobce ze dne 8. 2. 2002 uplatnil stěžovatel nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky jako politický vězeň vězněný mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990. Nárok uplatnil za dobu neoprávněného věznění, přičemž v originálu žádosti je zatrženo, že tak činí za dobu, která dosud nebyla prokázána. V navazující rubrice je dále předepsáno, že délka doby vyplývá z ověřených opisů připojených dokladů: Potvrzení o celkové době vazby a době výkonu trestu vydaném Vězeňskou službou, soudních rozsudků vydaných podle zákonů č. 119/1990 Sb. nebo 198/1993 Sb. K tomu stěžovatel předložil výše již zmíněná rozhodnutí Okresního soudu v Chomutově a v Ústí nad Orlicí a dvě rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 7. 1996 a prosince 1991 o odškodnění z důvodu rehabilitace. Nic dalšího není v žádosti specifikováno. S ohledem na obsah uvedené žádosti se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s názorem Městského soudu v Praze, že žalobce uplatnil nárok podle zákona č. 261/2001 Sb. jako politický vězeň pouze v obecné míře (za dobu mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990), aniž by tento nárok blíže specifikoval. Na tomto závěru nemůže nic změnit skutečnost, že k takto podané žádosti předložil listiny, které měl v té době k dispozici tak, jak to další předepsané rubriky žádosti vyžadovaly. Ostatně Česká správa sociálního zabezpečení měla při sepisu žádosti na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona vést žadatele tak, aby žádost byla sepsána vyčerpávajícím způsobem a žadatel nemohl být tímto sepisem

poškozen. Podání ze dne 12. 5. 2003 je pak jen doplněním žalobcovy původní žádosti a nikoliv nově uplatněným nárokem, a to nejen s ohledem na obsah tohoto podání, v němž je výslovný odkaz na původně podanou žádost ze dne 8. 2. 2002, s tím, že k přiloženým dokladům přináší žalobce ještě další doklad – rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2003 a uplatňuje další odškodnění jako politický vězeň, ale především s ohledem na skutečnost, že v žádosti odškodnění ze dne 8. 2. 2002 nebyla žalobcem doba neoprávněného věznění výslovně blíže specifikována. V tomto směru zůstala žádost otevřenou, na čemž podle názoru Nejvyššího správního soudu nemůže nic změnit skutečnost, že žalobce k takto podané žádosti připojil listiny, které měl v té době k dispozici, když opakovaně již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2003 evidentně předložit nemohl s ohledem na datum jeho vydání a na datum sepsu původní žádosti o odškodnění. Nemůže na tom změnit nic ani skutečnost, že o žádosti ze dne 8. 2. 2002 v podobě, v jaké byla sepsána, rozhodla stěžovatelka pravomocně rozhodnutím ze dne 9. 4. 2002. S ohledem na výše uvedené je totiž nutno pokládat toto byť pravomocné rozhodnutí za rozhodnutí jen o části uplatněného nároku, což nevylučuje, že o další části bude třeba rozhodnout dalším samostatným rozhodnutím.

Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že není dán důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., pro který by bylo třeba napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze zrušit. Nejedná se totiž o rozhodnutí nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a to včetně závazného právního názoru, který Městský soud v Praze vyslovil ve svém zrušujícím rozsudku pro další postup v řízení, jímž je stěžovatelka vázána (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšné stěžovatelce náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalobci v souvislosti s řízením o kasační stížnosti stěžovatelky podle obsahu spisu žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. srpna 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu